ASPECTE SECURITARE ALE PROCESULUI DE ADERARE A REPUBLICII MOLDOVA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Serghei SPRÎNCEAN[*]
https://orcid.org/0000-0002-7411-9958

CZU 327(478):351.86

Rezumat: *Concepția securității umane, în configurația sa contemporană, presupune că siguranța persoanei să devină elementul central al ei în contextul în care accentul se pune pe bunăstarea persoanei ca finalitate a acțiunilor de asigurare a securității umane. Sistemul de asigurare a securității umane vizează integrarea a unui șir de elemente, dintre care se evidențiază corelația strânsă dintre nevoile persoanelor, pe de o parte, și drepturile și libertățile acestora, pe de alta.*

Integrarea europeană a Republicii Moldova (RM) presupune o apropiere a standardelor şi valorilor comune pentru Uniunea Europeană (UE) și pentru RM. În contextul integrării europene a Republicii Moldova, aceasta se obligă în mod unilateral să-și racordeze politicile sale naționale, să aloce o bună parte a bugetului său de stat, pentru atingerea acestor obiective și să ducă o politică externă în concordanță cu obiectivele trasate, spre a se edifica o societate cu un înalt nivel de civilizare și bunăstare.

În acest context, siguranța persoanei, ca obiectiv integraționist, induce un spectru larg de noi valențe și nivele ale sistemului de securitate umană, în contextul necesității omului de a trăi cu demnitate, acestea fiind pilonii principali ai conceptualizării stării de securitate umană.

Cuvinte-cheie: integrare europeană, siguranța persoanei, drepturile omului, securitate umană, sistem de securitate.

[*] **Serghei SPRÎNCEAN,** doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Cercetător științific principal, secretar științific, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al USM, sprinceans@yahoo.com

SECURITY ASPECTS OF THE ACCESSION PROCESS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA TO THE EUROPEAN UNION

Abstract: *The concept of human security, in its contemporary configuration, assumes that the safety of the person becomes its central element in the context where the focus is on the well-being of the person as the finality of actions to ensure human security. The human security assurance system aims to integrate a series of elements that highlight the close correlation between people's needs, on the one hand, and their rights and freedoms, on the other.*

The European integration of Republic of Moldova (RM) implies a rapprochement of common standards and values for the European Union (EU) and RM.In conditions when European integration of RM, unilaterally commits itself to align its national policies, to allocate a good part of its state budget to achieve these objectives and to pursue a foreign policy in accordance with outlined objectives, towards to build a society with a high level of civilization and well-being

In this context, the safety of person, as an integrationist objective, induces a wide spectrum of new valences and levels of the human security system, in the context of the human need to live with dignity, these being the main pillars of the conceptualization of the state of human security.

Keywords: *European integration, person's safety, human rights, human security, security system*

Introducere:

Pentru Republica Moldova, relația sa cu Uniunea Europeană a fost una de o importanță crucială în ceea ce privește potențialul de dezvoltare în toate sfere vieții sociale. Atunci când se analizează relațiile complexe ale Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, devine extrem de important de adoptat și de aplicat abordărea holistă, care să exprime aceste relații în detaliu și ansamblu. Respectarea drepturilor omului, a libertăților și siguranței persoanei umane și cetățeanului se regăsește într-o corelație cu promovarea suveranității şi securității naţionale a Republicii Moldova [1, p. 53].

În acest fel, promovarea dezideratelor nu doar ale securității umane, dar și ale specificului național, ale valorilor culturale și patrimoniului istoric,

devine o condiţie în sine pentru moralizarea și civilizarea plenară a societății din Republica Moldova în ansamblu, inclusiv a sferei promovării, elaborării și implementării politicilor și strategiilor ce țin de afacerile interne și externe [2, p. 24].

La fel, trebuie remarcat faptul că procesul de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană diferă foarte mult prin context și conținut față de modul de aderare a celorlalte state ale Uniunii Europeană [3, p. 184].

Metode aplicate. Specificul procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană este cercetat prin recurgerea la o serie de abordări, metode și tehnici de investigație științifică, fiind selectate cu luarea în considerație a mai multor principii generale ale cercetării științifice.

În contextul procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, se presupune o apropiere de standardele şi valorile social-politice comune pentru Uniunea Europeană și pentru Republica Moldova. Acest fel de politici în diverse domenii sociale se preconizează a fi promovat în procesul de guvernare pe parcursul implementării exhaustive a prevederilor agreate în actele diplomatice [4, p. 12].

Un aport metodologic important la edificarea unui mediu durabil şi sustenabil de dezvoltare a societății în ansamblu este elaborarea, fundamentarea şi extinderea interdisciplinară a dezideratului integrităţii sistemice a societății. Potrivit acestui obiectiv, pe deplin aplicativ şi în plan sociopolitic, acţiunile şi intervenţiile întreprinse în cadrul unui domeniu sau subsistem distinct trebuie să fie coordonate într-o măsură suficientă, încât să nu genereze disfuncţii sau scăderea eficienţei şi funcţionalităţii altor subsisteme ale sistemului social în cel mai general sens al termenului [5, p. 9].

Rezultatele investigației. Libertatea umană, respectul pentru drepturile omului stau la baza bunei funcționări a sistemului sociopolitic, dar asigurarea securității umane, în deplinătatea conceptuală a acestui termen, prin atenția deosebită acordată nu doar garantării echității sociale în condițiile unei economii și societăți liberalizate, dar și respectării necesităților fiecărui cetățean luat în parte referitor la siguranța personală, alimentară, de mediu etc., este recunoscută de către comunitatea internațională ca condiții sine qua non pentru progresul sustenabil al omenirii [6, p. 48].

Securitatea umană a populației dintr-un anumit spațiu mediatic poate fi periclitată prin interferența în acest spațiu a diverselor interese contrare

și distructive, generate de factori destabilizatori, de origine externă sau internă față de sistemul în cauză [7, p. 16]. Dreptul omului la informare corectă, la participare politică în condiții echitabile la fel poate fi desconsiderat și neglijat prin transformarea procesului politic, a dezbaterilor publice într-un spectacol regizat de anumite elite sau cercuri influente [8, p. 95].

Securitatea națională e strict legată de bunăstarea și buna funcționare a comunității umane în care nu pot fi încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Cu toate acestea, securitatea națională nu poate fi concepută doar ca securitate externă a unui stat care vizează apărarea intereselor naționale ci, în epoca postmodernă, securitatea umană înglobează orice formă de asigurare a unei stabilități și progres a ființei umane întâi de toate [9, p. 75].

Cu toate acestea, se încearcă să se îmbine dimensiunea internațională cu cea națională, pentru a dezvolta conceptul de securitate umană, ca fiind una unilaterală din moment ce nu ia în calcul posibilitatea de fortificare a securității persoanelor din societățile cu o securitate afectată și deteriorată, inclusiv prin propriile eforturi, cunoștințele și metodele ce trebuie susținute din afara comunității, nu doar prin intervenții umanitare cu un efect imediat, dar nesustenabil pe termen mediu și lung [10, p. 182].

Interesele individului uman, precum și cele sociale nu pot fi apărate în alt mod decât prin implicarea statului, ceea ce reprezintă o opinie combătută prin concepția securității umane, asigurare nu doar la nivel instituțiilor statului, ci și prin diverse mecanisme locale și comunitare, care sunt monitorizate și la nivel internațional de organisme specializate [11, p. 30]. Se analizează abordarea structurală și sinergetică asupra fenomenului securității ca un element capabil să genereze stabilitate ordinii sociale, cu condiția amplificării deviației în cadrul acestui fenomen. Însă, securitatea devine un sistem social compus din relații sociale, oameni, instituții etc., iar deviația, din perspectivă sinergetică, conferă o plasticitate acestui sistem și o adaptabilitate mai mare la necesitățile sociumului [12, p. 328]. Este cercetată problematica securității informaționale din perspectiva naturii sale sociale, în care se menționează că principalele riscuri pentru om în era tehnologiilor înalte se conțin în posibilitățile extinse de manipulare informațională a individului prin intermediul rețelelor de socializare sau exploatând necesitatea permanentă a naturii umane în noi informații și date [13, p. 266].

Securitatea umană în epoca tehnologiilor comunicaționale de vârf poate și trebuie să țină cont de aceste pericole și vulnerabilități sporite, totodată, trebuie luate în calcul și avantajele și oportunitățile deosebite ce apar în acest context, legate mai ales de transparentizarea și democratizarea spațiului public prin accesul facil la utilizarea tehnologiilor moderne [14, p. 80].

Investigația întreprinsă a arătat și a scos în evidență mai multe aspecte specifice ale procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Dintre acestea se face remarcată în mod deosebit cooperarea dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană în diverse domenii sociale, ca parte integrantă a unui spectru vast de relații interumane și civilizaționale, menite să dezvolte cunoașterea, intelectul și capacitățile persoanei, capătă o valoare aplicativă specială, mai cu seamă, în analiza general-științifică din perspectiva beneficiilor de pe urma acestei cooperări și a semnificației deosebite a procedurilor de asigurare a securității umane pentru buna funcționare a sistemului social din Republica Moldova, spre aplanarea cât mai inofensivă și sustenabilă, pe un făgaş pozitiv şi într-un context atitudinal de natură raţională a contrapunerii acestei construcţii ideatice altor tipuri de viziuni cu privire la cele mai optimale căi de realizare a interesului naţional al Republicii Moldova şi a populaţiei acesteia [15, p. 491].

Concluzii:

Asigurarea securității umane reprezintă o preocupare de prim rang pentru societatea contemporană amenințată de noi pericole și riscuri de securitate, majoritatea dintre care sunt determinate de progresul necontrolat al tehnologiilor. În acest context, siguranța persoanei devine elementul central al preocupării umane pentru asigurarea securității în societate. Într-un context mai larg, bunăstarea persoanei devine un obiectiv primordială în contextul atingerii dezideratului siguranței personale [16, p. 177].

Provocările securitare ale globalizării sunt cu atât mai ample, cu cât afectează mai profund persoana umană, comunitățile sociale, cu toate că e important de ținut cont și de avantajele globalizării pentru promovarea securității inter-civilizaționale și inter-confesionale ca parte a securității umane.

Globalizarea eforturilor comunității internaționale de asigurare a securității reprezintă un proces complex și neunivoc, iar concepția securității

umane poate induce un element de constanță și constitui un reper în acest proces, prin prioritizarea valorilor și dezideratelor în activitatea de securizare, prin centrarea pe persoana umană în comparație cu interesele naționale ale statelor sau cu nevoia lor de promovare și dominație internațională.

Procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană presupune intensificarea procesului elaborării și implementării deciziilor referitor la diverse aspecte ale politicii interne sau externe, în vederea ridicării nivelului de civilizare a sociumului din Republica Moldova în concordanţă cu asemenea valori precum toleranţa şi echitatea, deschizând noi perspective de dezvoltare socială, cu repercusiuni inevitabile în toate sferele vieţii, atât celei individuale, cât şi vieţii în comun.

Referințe bibliografice:

1. Thakur R. *From National to Human Security*. În: Asia-Pacific Security: The Economics-Politics Nexus. / Eds. St. Harris and A. Mack. Sydney: Allen & Unwin, 1997, p. 53-54.
2. Sprincean S. *Unele stringenţe şi imperative în studiile contemporane de securitate*. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităţilor de securitate şi asigurare a parcursului european. / Republica Moldova în contextul provocărilor interne şi externe la adresa securităţii naţionale (Partea a III-a). / Red. şt. Natalia Albu. Chişinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice (ÎS FEP "Tipografia Centrală"). 2019. Cap. 1, p. 5-20.
3. Sprincean S. *Politici de asigurare a securității umane în condiții pandemice*. În: Top 10 probleme politice a societăţii în contextul pandemiei de coronavirus de tip nou. / red. şt. V. Juc. Chişinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). Subcap. 2.5. 2022, p. 179-218.
4. Поттер В.Р.*Биоэтика: мост в будущее*. Под ред. С.В. Вековшининой, В.Л. Кулиниченко, Киев: Видавец В. Карпенко, 2002. 216 с.
5. Sprincean S**.***The role of personal safety in ensuring the protection of human rights in the Republic of Moldova*. In: Защита прав человека в периоды внешнеполитической напряженности: материалы Всерос. науч-практ. конф. с Междунар. участием (Саранск, 26 мар. 2021 г.): в 2 ч. / [редкол.: Г.П. Кулешова и др.]; Средне-Волжский институт (филиал) ВГУЮ (РПА Минюста России). Саранск, 2021. Ч. 1, с. 5-13.

6. Sprincean S. *The role of civil unity in the process of en suring human security in the Republic of Moldova. / Роль гражданского единства в процессе обеспечения безопасности человека в Республике Молдова.* In: Правовые аспекты нациестроительства в России: история и современность. Материалы Всероссийской научной конференции с международным участием. 17 апреля 2020 г. / Редколлегия: Г.П. Кулешова [и др.]. Саранск: ЮрЭксПрактик. 2020, p. 44-51.
7. Sprincean S. *Contribuții ale concepției securității umane la fortificarea spațiului european de securitate*. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Spaţiul european de securitate: provocări, oportunităţi, perspective de integrare”. 11 octombrie 2019, Chișinău. Chișinău: Tipogr. “Print Caro”, 2019, p. 9-20.
8. Sprincean S., Becciu S. *Perspectiva postmodernă asupra problematicii siguranței omului în contextul provocărilor contemporane*. În: Revista de științe politice și relații internaționale (Institutul de științe politice și relații internaționale „Ion I. C. Brătianu”) [București], Tomul XVIII, Nr. 2, 2021, p. 91-100.
9. Sprincean S., Sohoțchi T-S. *Asigurarea securității umane prin optimizarea procesului decizional din Republica Moldova.* În: MOLDOSCOPIE. Publicaţie periodică ştiinţifico-practică. [Chişinău]. Anul 24 (2020), nr. 4 (91), p. 73 - 80.
10. Thomas N., Tow T. W. *The Utility of Human Security: Sovereignty and Humanitarian Intervention*. In: Security Dialogue, nr. 33 (2). 2002, p. 177-192.
11. Sprincean S. *Imperativele securitare ale societății contemporane*. În: Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației / Prospects and problems of research and education integration into the European area. Conferință științifică internațională, ediția a VI-a, 6 iunie 2019. Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. Volumul VI. Partea 1, 2019, p. 29-33.
12. Sprincean S., Mitrofanov Gh. *Modernizare prin securizare globală*. În: Statul, securitatea şi drepturile omului în era digitală: Materialele conferinţei ştiinţifico-practice cu participare internaţională organizată cu ocazia Zilei Internaţionale a Drepturilor Omului „Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală”,10-11 decembrie 2020. USM. / coord. R. Ciobanu. Chişinău: Artpoligraf. 2021, p. 325-332.
13. Suhrke A. *Human Security and the Interests of States*. In: Security Dialogue, vol. 30, no. 3, 1999, p. 265-276.
14. Sprincean S. *Problematica securității umane în contextul evoluției so-*

cietății contemporane. În: Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul evoluțiilor geopolitice regionale. / Coord. Vitalie Varzari. Cap. 4. Chișinău: Tipografia Centrală. 2016, p. 77-94.

15. Sprincean S. *Asigurarea securității umane și modernizarea sociopolitică a Republicii Moldova.* În: Statul, securitatea şi drepturile omului în condiţiile societăţii informaţionale: Materialele conferinţei ştiinţifico-practice internaţionale (Departamentul Drept Public, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova), [13-14 decembrie 2018, Chișinău] / coord.: Rodica Ciobanu, Veronica Mocanu; col. red.: Andrei Negru [et al.]. Chișinău: Artpoligraf, 2019, p. 487-500.
16. Sprincean S. *Componenta socio-culturologică a securității umane în contextul dezvoltării sustenabile a sociumului.* În: Revista Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică [Chișinău]. Nr. 2 (31), 2017, p. 176-183.